

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Testimonium 17. ex illis verbis Hierem. 31. Vsquequo deliciis dissolueris
filia vaga? quia creavit Dominus nouum super terram. Fœmina circumdabit
virum. Sectio XXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

sufficiunt: nonnulla enim alia eiusdem non ita luculenta, & illustria testimonia consulto prætermisimus: nunc ad reliquos Prophetas transeamus.

Testimonium 17. ex illis verbis Hierem. 31. *Vsquequo delicias dissolueris filia vaga? quia creavit Dominus novum super terram. Fœmina circumdabit virum.*

SECTIO XXXII.

I. **H**abemus hoc loco non iam amictam sole mulierem, sed solem ipsum amictum muliere: *Fœmina*, inquit, *circundabit virum*. Vtrumque sane prodigiosum, sed eodem tamen siue mulieris ex sole, siue solis ex muliere amictus reuoluitur: siquidem utrovis modo dicamus, semper eadem sanctissimæ Virginis in conceptu, & partu Christi integritas explicatur. Quamquam hoc Hieremias vaticinium ad conceptum potius pertinet, cum Christus à Virgine in utero gestabatur: tunc enim fœmina virum circumdedit, & nouo quodam prodigio solem ipsa arripuit, ut paulò post docebimus: Principio statuentur a germanam lectionem ex Hebræo esse eam; quam reddidit D. Hieron. eamque secuti sunt Symmachus, & Aquila, ut auctor est idem D. Hieronymus in comment super Hieremiam. Nam Septuag. aliter translulerunt, videlicet: *Vsquequo conuerteris filie de ipsa: quoniam creauit Dominus salutem nouam: in salute tua circumdabit te homine*. Sic enim eam citat Hieron. tametsi Theodoretus legit: *et Κύριος εἶς, ὁ ὀνομασθεὶς ἕξ, ὁ τοῦ ὄνομα ἕξ, ὁ τοῦ ὄνομα ἕξ*, id est, *De Dominus in salute in plantatione nouam*, Theodotio autem: *Creauit Dominus salutem nouam, in salute circumdabit homo*. Ceterum Hebraicè planè est, ut Hieronymus translulit, id quod nec ipsi Hebraei inficiari possunt. Tunc uero luculente ostenditur sanctissimæ Deiparæ in conceptu Christi illibata uirginitas, eum dicitur: *Creauit Deus nouum super terram*: *Fœmina circumdabit virum*, videlicet in utero. Nam si ea fœmina ordinario concipiendi modo filium arripit in utero, gestatara, quid miraculi, nouitatisque contingeret: quare cum Dominus polliceatur se nouum quoddam, ad mirandum que prodigium esse futurum, palam est istiusmodi fœditatem, de qua est sermo, conseruata omnino integritate concepturam fuisse. Id quod emphatico *circundandi* uerbo Propheta explicauit: uere enim Virgo beatissima filium utero omni ex parte perfecte circumdedit, ipsa uindique clausa, atque integra, quæ nullius uiri patuit congressu, nec filium à uinculo cepit, sed intus Spiritus sancti uirtute acceptum, uindique utero circumplexa est. Quæ filius, quoniam in primo ipso conceptionis instanti diuinam uidit essentiam, more que nostro rationis usum habuit, & cumulatissimam rerum omnium scientiam, uir non ætate, sed cognitione, maturitate, prudentia appellatur: unde Hebraicè est nouum *geber*, quod uirilem fortitudinem, robur que declarat, ut duplex supra natoram miraculum, atque prodigium hoc uno uaticinio Hieremias complexus sit: unum quod fœmina quædam absque ulla uiri opera filium conceptura esset: alterum, quod eiusmodi filius etiam cum matris utero gestaretur, quoad ætatem quidem infans, sed quoad cognitionem tamen perfectus planè uir esset futurus.

D. Hieron. Symmach. Aquila. Septuag. Lectionum uarietas. Theodoret. Theodoro.

Deipara illibata uirginitas.

Christus in matre utero fuit perfectus uir.

D. Hieron.

Sic in primis locum intellexit D. Hieron. in comment. super Hierem. *Uaque, quo Virgo Israel negligentia dissolueris. Et profundo errore uagaberis? Respice, qua ditatus sum, et unde tibi tanta beatitudo expectanda sit: attende, audit, quod nunquam ante cognoueris. Nouam rem creauit Dominus super terram: Absque ulla semine, absque*

VIE
Apoc

coitu, atque conceptu femina circumdabile virum gremio uteri sui, qui iuxta incrementa quidem aetatis per vagitus, & in saniam proficere videbitur sapientia, & aetate, sed perfectus vir in ventre femine solitis mensibus continebitur. Vtrumque etiam eleganter persequitur D. Bernard, imprimis namque ad ostendendam Mariæ virginitatem expendit verbum circumdandi sermo. 30. in Purificat. *Novum faciet Dominus super terram. Quæri quod novum? Mulier, inquit, circumdabit virum. Non ab altero viro virum suscipiet, non humana lege concipiet hominem, sed intra viscera intacta, & integra virum claudet ita sanè, ut intrante, & exeunte Domino iuxta alium Prophetam porta Orientalis clausa ingiter perseveret.* Deinde quemadmodum Christum in utero Virginis iure optimo Propheta virum appellaverit, sic exponit homilia 2. super Misus est. *Novum, inquit, creavit Dominus super terram: Femina circumdabit virum. Quæ est hæc femina? Quis vero iste vir: aut si vir, quomodo à femina circumdatur: aut si a femina circumdari potest, quando vir: & ut apertius dicam, quomodo potest simul, & vir esse, & in utero matris: hoc est enim virum a femina circumdari, sed utro me ad conceptum partumque Virginalem, si forte inter plurima nova, ac mira, quæ ibi profecto inspicit, qui diligenter inquirat, etiam hanc reperiam novitatem. Vir erat Iesus necdum etiam natus, sed sapientia, non aetate: ante vigorem, non viribus corporis: maturitate sensuum, non corporum membra: Nec enim minus habuit sapientia, vel potius non minus fuit sapientia Iesus conceptus, quam natus, parvus, quam magnus, siue ergo latens in utero, siue vagans in praesepio, siue iam grandævulus interrogans Doctores in templo, siue iam perfectæ aetatis docens in populo, atque profecto plenus fuit spiritu sancto. Constat ergo, quia semper Iesus virilem animum habuit, etsi non semper in corpore vir apparuit. Cur denique dubito virum fuisse in utero, quem mihi Deum fuisse non ambigimus: quippe est esse virum, quam esse Deum. Atque hæc est communis interpretum in hunc locum expositio.*

D. Bernard.

In eius conceptione nova plurima.

Observandum est primò circumdandi verbum, ut diximus, hoc loco emphaticum esse, & apprimè virginitatem Mariæ in conceptu explicare, quæ videlicet factum non à viro acceperit, sed intra se cœlitus datum clausit in modum circuli vnde quaque integri, atque perfecti, nulla vel minima scissione violati. Quo eodem pertinet illud pulcherrimum vallum liliorum, quibus venter Virginis vndique vallatus dicitur Cant. 7. illis verbis: *Venter tuus sicut aceruus tritici, vallatus liliis.* Verè enim venter Virginis propter fecunditatem aceruus tritici, propter virginitatem verò vallatus liliis prædicatur, quod liliorum vallum, atque septum nulla carnis illecebra diruit: nullus viri congressus dissipavit. Eodemque mysterio Cant. 4. sponsus Virginem hortum conclusum, & fontem signatum appellavit, Hortus, inquit, conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. Vbi adverte bis appellari Virginem hortum conclusum, ut indicetur & in conceptu, & in partu omnino clausam, integramque fuisse: fontem verò signatum, seu ut Græcè est πηγή σφραγισμένη, hoc est, fontem sigillo obsignatum, ut virginalis sigilli integritas declararetur, intelligamusque Virginem sanctissimam sponsi ipsius sigillo ita fuisse obsignatam, ut neque in conceptu, neque in partu cuiusmodi sigillum resignatum, ruptumve via ex parte fuerit: sed integrum semper, inviolatumque permanferit. Sic vtrumque locum intellexit D. Ambros. in libro de institutione virginis, caput septimo, ubi loquens de Virgine sanctissima, expendensque potitiam illam Orientalem apud Ezechielem de qua dicemus sect. sequenti, ita concludit: *Porta ergo clausa virginitas est, hortus clausus virginitas, & fons signatus virginitas.*

II. Expenditur verbum circumdandi.

Cant. 7. 2.

Cant. 4. 11. Deiparæ in conceptu & partu integritas.

D. Ambros.

Secundò, adverte rectè Esaiam ex incarnatione Verbi, purissimæque eius in Virgine conceptione ad colendam vitæ puritatem, motumque licentiam leuiori disciplina comprimendam argumentari: *Et quequò, inquit,*

deliciis dissolueris filia vaga quia creauit Dominus nouum super terram: Fœmina circumdabit virum. Quali dicitur: Contentanecum planè est, vt vniuersi mortales deliciis omnibus abdicatis, depositisque superiorum temporum sceleribus nouâ vitæ ratione suscipiant, castitatem colant, laxamque, ac dissolutam morum disciplinâ Euangelicæ doctrinæ perfectione deuinciant: quo tempore Deus tantâ est nouitatem effecturus, vt filium suum hominem factum vteri angustis virgo cõcludat. Itaque tria potissimum ex mysterio incarnationis colligit Esaias: vnũ est oportere nos morum licentiam, laxitatemque arctioribus disciplinæ vinculis coercere, cũ Deus ille sempiternus, & immensus, cuius magnitudo nullis spatiis definitur, sese intra vnus fœminæ vterum per assumptam humanitatem ineluserit. Atque hoc in verbis illis, vsque quo filia vaga dissolueris? exprimitur. Alterum, vt omnem sanctitatem, præcipueque castitatem repudiatæ carnis illecebris amplectamur, cum deus vsque ad eam puritatem adamauerit, vt matrem sibi virginẽ delegerit: id quod in verbo, *deliciis*, satis innuitur. Tertiũ denique, vt nouam vitæ rationem in omni virtutum genere incamus, cum Deus tam nouum propter nos miraculum perpetraverit, vt virgo hominem Deum in vtero gestaret. Postulat enim tanti operis propter nos effecti magnitudo, vt nullam deinceps Deo iniuriam nostris sceleribus inferamus: sed potius tam munificum parentem omnibus officiis, & amore prosequamur. Simili argumento vsus est Paulus, vt nos in Dei amore vehementius incitaret, 1. ad Cor. 16. *si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, Maranatha.* Quo loco *anathema* significat ab hominum vsu, & consuetudine segregatum, & excommunicatum: itaque Paulus quodammodo excommunicat omnes eos, qui Christum non amant, cuius anathematis, & excommunicationis ratione reddit subiungens: *Maranatha*, id est, *Dominus venit*, in præterito, hoc est, vt interpretatur Caiet. quia Dominus noster iam venit, propterea amandus est, & anathema est, qui eum non amauerit, videlicet qui tanto Dei amori non respondeat. Est verò *Maranatha* magis Syrum, quàm Hebræum, vt ait Hieronymus, tametsi ex confinio vtriusque linguæ aliquid Hebræum sonet. Nec verò hinc occasionem accipias existimandi eos omnes, qui non sunt in charitate, esse eo ipso excommunicatos: nec enim Paulus hoc loco per *anathema* excommunicationem, vt Doctores communiter accipiunt, intelligit: sed illud tantum significat, eum qui Christum, postquam venit, non amat, ob tantum ingrati animi crimen dignum esse, qui sit *anathema*, hoc est, qui à communi hominum consuetudine exterminetur. Itaque hanc vnã cogitationem de Domini in carne aduentu vehementissimos esse ad omnem sanctitatis stimulos: vnde Diuus Chrysostomus in commentar. eius loci, *Cogita*, inquit, *vel hoc vnum, & habebis idoneũ ad omnem virtutem ingressum, & demoliri peccatum omne facillimum erit.* Eodem pertinet illud ad Rom. decimo tertio: *Et hoc scientes tempus, quia hora est iam nos de somno surgere: nunc enim propior est nostra salus, quàm cum credimus.* Quæ verba Diuus Thomas referenda existimat ad salutem, quam Christus suo primo aduentu effecit, Apostolumque loqui ex persona omnium fidelium, qui ab initio vsque mundi extiterunt, qui quò magis tempus incarnationis appropinquabat, ardentiori studio ad omne genus probitatis, virtutumque perfectionem aspirabant, seseque ipsi inuicem ad sanctitatem toto pectore amplectendam iis verbis adhortabantur, ac si dicerent: Par est iam nos de præterita socordiae, negligentiaeque somno excitari, atque in virtutum omni studio, conatque incumbere, siquidem propior est iam nostri seruatoris aduentus, quàm cum eum à principio mundi venturum credidimus. Alij de secundo Christi aduentu interpretantur,

Morũ licentia post incarnationem arctius coercenda.

2. Cor. 16. 11.

Christum nõ amant anathemate quodammodo sevit Paulus. Caiet. D Hieron.

Incarnatũ Verbi meditatio ad omnẽ sanctitatis addit stimulos. D. Chrysost. Rom. 13. 11.

Èo ardentius ad omne probitatem aspirabant fideles, quò magis incarnationis ipse appropinquabat.

pretantur, sed nostra, ac D. Thomæ expositio cum Ecclesiæ consuetudine coheret, quæ eum locum Pauli ante primi aduentus Christi representationem legendum fidelibus proponit, ut in D. Thom. adnotavit. Nec verò solus Paulus ex Christi aduentu ad morum puritatem commendandam argumentatur, sed etiam Esaias, seu ipse per Esaiam Dominus cap. 56. *Hæc dicit Dominus: custodite iudicium, & facite iustitiam, quia iuxta est salus mea, ut veniat, & iustitia mea, ut reveletur.* Quæ locum de aduentu Messie accipiendum esse docuerunt Septuag. interpretes, cum pro salute salutare transtulerunt, quo nomine sæpe Christus in Diuinis literis censetur.

Decimum octauum testimonium ex illis verbis
Ezechielis, cap. 44.

Et conuertit me ad viam portæ Sanctuarij exterioris, quæ respiciebat ad Orientem: & erat clausa, & dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit, non aperietur, & vir non transiet per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa Principi: Princeps ipse sedebit in ea.

SECTIO XXXIII

IN nostris super Ezechielem Commentariis superioribus annis fusè ostendimus eam ciuitatis, templique visionem Prophetæ demonstratam nullo pacto ad materiam illam Hierosolymorum urbem, templumque illud à Salomone ædificatum, sed ad Ecclesiam à Christo in terris fundatam pertinere, atque adeo non mysticè, sed secundum literam omnia, quæ de eiusmodi ædificiis à Propheta describuntur, de Ecclesia esse intelligenda: quamuis in multis ad ciuitatem illam materiam, templumque Salomonis fiat allusio. Id quod, quia non est huius loci ex professo disputare, satis sit ut certum posuisse, & quod est consequens, hanc etiam portam Orientalem Sanctuarij exterioris, hoc est, atrij interioris, quod Sanctuarium exterius nominatur comparatione ipsius templi, quod interius Sanctuarium dicebatur, non aliquam materiam atrij illius portam, sed aliam multò sublimiorem, diuinioremque significare.

Igitur Origen. hom. 14. super Ezech. hanc portam interpretatur cognitionem Scripturarum, quæ clauis erat, quo usque Princeps, id est, Christus eas aperuit. Quam eandem interpretationem Hieron. ab Origene mutuatus in Commentariis suis in Ezech. totidem verbis transcripsit. *Quanam*, inquit Hieron. *ista porta est, quæ semper clausa est, & solus Dominus Deus Israel ingreditur per eam, nempe illa, de qua saluator loquitur in Euangelio: Va vobis scribe, & Pharisei hypocrite, & va vobis legum doctoribus, qui tollitis clauem scientiæ, ipsi non ingredimini, & intrantes prohibetis.* De hac sub nomine libri scribit Esaias: *Erunt verba libri istius sicut verba libri signati, quem cum dederis homini nescienti literas, & dixeris ei: Lege, respondebit tibi: Nescio literas: & dabunt illi homini scienti literas, dicentes: Lege: & dicet: Non possum legere, quia signatus est.* Iste est liber, cuius nemo potest soluere, & aperire signacula neque in celo, neque in terra, neque sub terra, nisi ille, de quo in Apocalypsi Ioannis dicitur: *Eccce vicit Leo de tribu Iudæ, radix David, aperire libri, & soluere septem signacula eius: prius enim, quam saluator humanum corpus assumeret, & humiliaret se formam serui accipiens, clausa erat lex, & Propheta, & omnis scientia Scripturarum. Postquam autem ille pependit in Cruce, statim velum templi scissum est, & aperta sunt omnia, ablatoque velamine, dicimus: Nos autem omnes reuelata facie gloriam Do-*